

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 8ης Μαΐου 1996 *

Στην υπόθεση T-19/95,

Adia interim SA, εταιρία βελγικού δικαίου, με έδρα τις Βρυξέλλες, εκπροσωπούμενη από τους Vincent Thiry, δικηγόρο Λιέγης, Christian Jacobs, δικηγόρο Βρέμης, Hans Joachim Prieß και Klaus Heinemann, δικηγόρους Κολωνίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Tom M. Gilliams, 47, Grand-rue,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Ξενοφώντα Α. Γιαταγάνα και Hendrik van Lier, νομικούς συμβούλους, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση, αφενός, της κοινοποιηθείσας στην προσφεύγουσα στις 5 Δεκεμβρίου 1994 αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή την

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ενημέρωσε για την απόρριψη της προσφοράς που υπέβαλε κατόπιν της προσκλήσεως υποβολής προσφορών 94/21/ΙΧ. C.1 σχετικά με τη διάθεση προσωπικού κατ' αναπλήρωση, αφετέρου δε, της κοινοποιηθείσας στην προσφεύγουσα στις 21 Δεκεμβρίου 1994 αποφάσεως της Επιτροπής περί αναθέσεως της επίμαχης συμβάσεως στις εταιρίες Ecco, Gregg και Manpower,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο, την P. Lindh και τον J.D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 14ης Φεβρουαρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Το ιστορικό της διαφοράς

- 1 Για την ανεύρεση προσωπικού κατ' αναπλήρωση η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων συνάπτει περιοδικά συμβάσεις-πλαίσια με επιχειρήσεις διαθέσεως προσωπικού κατ' αναπλήρωση, τις οποίες επιλέγει βάσει προσκλήσεων υποβολής προσφορών. Ενόψει της επικείμενης λήξεως των συμβάσεων-πλαisiών που ίσχυαν το 1994, η Επιτροπή δημοσίευσε στο Συμπλήρωμα της

Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 13ης Ιουλίου 1994 (ΕΕ S 132, σ. 129), προκήρυξη προσκλήσεως υποβολής προσφορών με ανοικτή διαδικασία για τη διάθεση προσωπικού κατ' αναπλήρωση (προκήρυξη προσκλήσεως υποβολής προσφορών με ανοικτή διαδικασία 94/21/ΛΧ. C.1). Από το σημείο 2 της εν λόγω προκηρύξεως προκύπτει ότι η Επιτροπή είχε την πρόθεση να συνάψει συμβάσεις-πλαίσια με τρεις επιχειρήσεις διαθέσεως προσωπικού κατ' αναπλήρωση.

- 2 Το σημείο 15 της προκηρύξεως διευκρινίζει τα κριτήρια κατακυρώσεως της συμβάσεως:

«— κάλυψη των προβλεπομένων ειδικοτήτων καθώς και των γλωσσικών απαιτήσεων,

— οργάνωση, εξυπηρέτηση, διαθεσιμότητα,

— τιμές.»

- 3 Η τιμή έπρεπε να υπολογιστεί κατά τις οδηγίες της συγγραφής υποχρεώσεων. Αρχής γενομένης από τις αμοιβές αναφοράς που ανέφερε ενδεικτικά η Επιτροπή, οι διαγωνιζόμενοι έπρεπε να καθορίσουν, για κάθε τύπο παροχής, κατ' αρχάς ένα καθαρό ωρομίσθιο, στη συνέχεια ένα ακαθάριστο ωρομίσθιο και, τέλος, ένα τιμολόγιο ωραρίου εργασίας. Αυτό συνιστά την τιμή της προόδου.

- 4 Τα καθαρά και ακαθάριστα ωρομίσθια έπρεπε να εκφραστούν σε βελγικά φράγκα, ενώ τα τιμολόγια του ωραρίου εργασίας έπρεπε να εκφραστούν σε ECU. Τα ακαθάριστα ωρομίσθια υπολογίσθηκαν με την εφαρμογή των οικείων διατάξεων του βελγικού δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως και του βελγικού φορολογικού δικαίου επί των καθαρών ωρομισθίων. Για να μετατραπούν τα ακαθάριστα ωρομίσθια σε τιμολόγια ωραρίου εργασίας, οι διαγωνιζόμενοι έπρεπε να ορίσουν συντελεστή που κάλυπτε το σύνολο των εξόδων τους, τα περιθώρια κέρδους τους και συντελεστή μετατροπής των βελγικών φράγκων σε ECU.

- 5 Η προσφεύγουσα εταιρία ασχολείται αποκλειστικά με τη διάθεση προσωπικού κατ' αναπλήρωση. Δεν αμφισβητείται ότι κατά τον χρόνο των επίδικων περιστατικών, αφενός, ήταν ο κύριος προμηθευτής εργαζομένων κατ' αναπλήρωση της Επιτροπής και, αφετέρου, είχε πάντοτε εκπληρώσει ικανοποιητικά τις συμβατικές της υποχρεώσεις απέναντι στην Επιτροπή.
- 6 Στις 30 Αυγούστου 1994 η προσφεύγουσα υπέβαλε προσφορά απαντώντας στην πρόσκληση υποβολής προσφορών 94/21/ΙΧ. C.1. Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι η προσφορά αυτή περιελάμβανε σφάλμα υπολογισμού.
- 7 Οι προσφορές ανοίχθηκαν στις 6 Οκτωβρίου 1994. Για να αξιολογήσει τις προσφορές που πληρούσαν τις τυπικές προϋποθέσεις και τα κριτήρια επιλογής, η επιτροπή επιλογής έδωσε 30 βαθμούς στο κριτήριο καλύψεως των ειδικοτήτων και των γλωσσικών απαιτήσεων, 30 βαθμούς στο κριτήριο οργανώσεως, εξυπηρετήσεως και διαθεσιμότητας και 40 βαθμούς στο κριτήριο τιμών.
- 8 Από το παράρτημα 7 (d) των πρακτικών της επιτροπής επιλογής, το οποίο συνοψίζει την αξιολόγηση των τριών κριτηρίων κατακυρώσεως, προκύπτει ότι η προσφεύγουσα βρισκόταν στη δεύτερη θέση με 48 βαθμούς στους 60, μετά την αξιολόγηση των κριτηρίων καλύψεως των προβλεπομένων ειδικοτήτων και των γλωσσικών απαιτήσεων, αφενός, και οργανώσεως, εξυπηρετήσεως, και διαθεσιμότητας, αφετέρου.
- 9 Για να αξιολογήσει το κριτήριο τιμών, η επιτροπή επιλογής υιοθέτησε την ακόλουθη μέθοδο: χορήγησε το ανώτατο όριο βαθμολογίας (40) στην πλέον χαμηλή προσφορά και στη συνέχεια αφαιρέσε 5 βαθμούς από τις άλλες προσφορές ανάλογα με το ποσοστό κατά το οποίο υπερέβαιναν την πλέον χαμηλή προσφορά. Έτσι, οι προσφορές μέχρι 5 % ακριβότερες από την πλέον χαμηλή προσφορά έλαβαν 35 βαθμούς, οι προσφορές μεταξύ 5 και 10 % ακριβότερες 30 βαθμούς, οι προσφορές μεταξύ 10 και 15 % ακριβότερες 25 βαθμούς, φθάνοντας κατά τον τρόπο αυτό σ' ένα κατώτατο όριο 10 βαθμών. Εφόσον οι τιμές που πρότεινε η προσφεύγουσα υπερέβαιναν κατά ποσοστό άνω του 50 % τις τιμές της πλέον χαμηλής προσφοράς, η επίδικη προσφορά έλαβε 10 μόνο βαθμούς για το κριτήριο τιμών και πέρασε από τη δεύτερη στη δέκατη θέση.

- 10 Οι τρεις προσφορές που επέλεξε η Επιτροπή έλαβαν 73 ή 74 βαθμούς. Η προσφορά της προσφεύγουσας έλαβε 58 βαθμούς (28 για το κριτήριο καλύψεως των ειδικοτήτων και των γλωσσικών απαιτήσεων, 20 για το κριτήριο οργανώσεως, εξυπηρετήσεως και διαθεσιμότητας και 10 για το κριτήριο τιμών).
- 11 Δεν αμφισβητείται ότι η επιτροπή επιλογής γνώριζε την ύπαρξη σφάλματος υπολογισμού στην προσφορά της προσφεύγουσας. Στα πρακτικά της 3ης Νοεμβρίου 1994 παρατήρησε ότι «η προσφορά της Adia, η οποία εντούτοις είναι ο κύριος αντισυμβαλλόμενος επί του παρόντος, λαμβάνει κακή βαθμολογία διότι τα τιμολόγια που προτείνει απέχουν πολύ από τον μέσο όρο των λοιπών προσφορών. Η διαφορά, που επιπλέον υπερβαίνει το 50 %, η οποία έχει διαπιστωθεί στην προσφορά της Adia οφείλεται σε συστηματικό σφάλμα στον υπολογισμό των τιμολογίων βάσει των ακαθάριστων ωρομισθίων».
- 12 Με έγγραφο της 5ης Δεκεμβρίου 1994 η Επιτροπή ενημέρωσε την προσφεύγουσα για την απόρριψη της προσφοράς της ως εξής:

«Θελήσατε να συμμετάσχετε στην προαναφερθείσα πρόσκληση υποβολής προσφορών και σας ευχαριστώ γι' αυτό. Βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να σας ανακοινώσω ότι, κατόπιν εμπεριστατωμένης και συγκριτικής μελέτης των υποβληθεισών προσφορών και προηγούμενης γνώμης της συμβουλευτικής επιτροπής αγορών και συμβάσεων — ΣΕΑΣ — η Επιτροπή έκρινε ότι δεν μπορεί να δεχθεί την πρότασή σας.»

- 13 Με έγγραφο της 9ης Δεκεμβρίου 1994 η προσφεύγουσα ζήτησε να λάβει γνώση της αιτιολογίας της απορρίψεως αυτής.

- 14 Με έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 1994 η Επιτροπή απήντησε στην εν λόγω αίτηση αιτιολογήσεως ως εξής:

«Έλαβα το από 9 Δεκεμβρίου 1994 έγγραφό σας με το οποίο ζητήσατε να λάβετε γνώση των λόγων απορρίψεως της προσφοράς της εταιρίας σας.

Κατωτέρω εκτίθεται η περιγραφή της διαδικασίας που εφάρμοσε η επιτροπή επιλογής των προσφορών.

1. Η επιτροπή ανέλυσε κάθε προσφορά κατά τον ίδιο τρόπο και χωρίς να προβαίνει σε δυσμενείς διακρίσεις. Η αρχή αυτή συνεπάγεται μεταξύ άλλων ότι το γεγονός ότι κάποιος από τους διαγωνιζομένους είναι ήδη αντισυμβαλλόμενος της Επιτροπής δεν συνιστά εκ των πραγμάτων πλεονέκτημα σε σχέση με τους λοιπούς.

2. Όπως αναφέρεται στη συγγραφή υποχρεώσεων, θα λαμβάνονταν υπόψη μόνον τρεις προσφορές και όχι έξι όπως προηγουμένως.

3. Παρελήφθησαν εμπροθέσμως 22 προσφορές, δύο από τις οποίες κρίθηκαν αντίθετες προς την προκήρυξη από την επιτροπή ανοίγματος των προσφορών.

4. Δύο από τις 20 σύμφωνες προς την προκήρυξη προσφορές δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στην πρόσκληση υποβολής προσφορών που αναγράφονται στο σημείο 6 της συγγραφής υποχρεώσεων.

5. Έξι από τις 18 προσφορές που πληρούσαν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στην πρόσκληση υποβολής προσφορών δεν πληρούσαν το σύνολο των κριτηρίων επιλογής που αναγράφονται στο σημείο 7 της συγγραφής υποχρεώσεων.

6. Οι δώδεκα επιλεγείσες προσφορές, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν η προσφορά της εταιρίας σας, αξιολογήθηκαν στη συνέχεια βάσει των τριών κριτηρίων κατακυρώσεως που εκτίθενται στο σημείο 8 της συγγραφής υποχρεώσεων, ήτοι:

— την κάλυψη των προβλεπομένων ειδικοτήτων και των γλωσσικών απαιτήσεων·

— την οργάνωση, την εξυπηρέτηση και τη διαθεσιμότητα·

— την τιμή.

7. Βάσει της αξιολογήσεως αυτής, η επιτροπή επιλογής θεώρησε ως πλέον συμφέρουσες οικονομικώς τις προσφορές που έλαβαν τις υψηλότερες βαθμολογίες. Πρόκειται για τις προσφορές των εταιριών Ecco, Gregg και Manpower.

Επομένως, η έκβαση της εν λόγω προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών και η απόρριψη της προσφοράς της εταιρίας σας ήταν συνέπεια της αυστηρής εφαρμογής των όρων του ανταγωνισμού. Το αποτέλεσμα αυτό ουδόλως θέτει εν αμφιβόλω την ικανοποίηση της Επιτροπής από τη συνεργασία με την εταιρία σας στο πλαίσιο της προηγούμενης συμβάσεως-πλαisiού.»

Η διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

- 15 Υπό τις συνθήκες αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 7 Φεβρουαρίου 1995, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.
- 16 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την κοινοποιηθείσα στην προσφεύγουσα στις 5 Δεκεμβρίου 1994 απόφαση της Επιτροπής, περί απορρίψεως της προσφοράς που είχε υποβάλει η προσφεύγουσα κατόπιν της προσκλήσεως υποβολής προσφορών 94/21/IX. C.1.
  - να ακυρώσει την κοινοποιηθείσα στην προσφεύγουσα στις 21 Δεκεμβρίου 1994 απόφαση της Επιτροπής, περί αναθέσεως της σχετικής με την πρόσκληση υποβολής προσφορών 94/21/IX. C.1 δημοσίας συμβάσεως στις εταιρίες Ecco, Gregg και Manpower.
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 17 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη ως προς τους δύο πρώτους λόγους ακυρώσεως και ως απαράδεκτη ως προς τον τρίτο λόγο ακυρώσεως.
  - επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη όσον αφορά και τους τρεις λόγους ακυρώσεως.
  - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του ακυρωτικού αιτήματος

- 18 Η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως προς στήριξη της προσφυγής της. Οι δύο πρώτοι λόγοι ακυρώσεως, που προβάλλονται με το δικόγραφο της προσφυγής, στηρίζονται σε παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, αφενός, και σε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως καθώς και σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, αφετέρου. Ο τρίτος λόγος ακυρώσεως, που προβάλλεται με το υπόμνημα απαντήσεως, στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, σε παράβαση ουσιώδους τύπου και παράβαση του άρθρου 99, στοιχείο η', σημείο 2, του κανονισμού (Ευρατόμ/ΕΚΑΧ/ΕΚ) 3418/93 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή ορισμένων διατάξεων του δημοσιονομικού κανονισμού της 21ης Δεκεμβρίου 1977 (ΕΕ L 315, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 3418/93).

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 19 Η Επιτροπή αμφισβητεί το παραδεκτό του τρίτου λόγου ακυρώσεως με το αιτιολογικό ότι προβλήθηκε για πρώτη φορά στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως και δεν στηρίζεται σε στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία.
- 20 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ο τρίτος λόγος ακυρώσεως στηρίζεται σε «στοιχεία που περιλαμβάνονται στο υπόμνημα αντικρούσεως και στα παραρτήματά του».

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 21 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη

διάρκεια της δίκης, εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκνυσαν κατά τη διαδικασία.

- 22 Ως φαίνεται, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται σε δύο σκέλη. Στο πρώτο σκέλος, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η πρόσκληση υποβολής προσφορών που δημοσιεύθηκε στο Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* συνιστά παράβαση του άρθρου 99 του κανονισμού 3418/93, διότι δεν περιλαμβάνει την πλειονότητα των ενδείξεων που απαιτούνται βάσει της διατάξεως αυτής. Στο δεύτερο σκέλος, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το άρθρο 99, στοιχείο ή', σημείο 2, του κανονισμού 3418/93, εξετάζόμενο υπό το φως της αρχής της χρηστής διοικήσεως, επέβαλλε στην Επιτροπή την υποχρέωση να έλθει σε επαφή μαζί της για να διευκρινισθούν οι όροι της προσφοράς της.
- 23 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η προσφεύγουσα μπορούσε να λάβει γνώση, προ της ασκήσεως της προσφυγής, τόσο της προσκλήσεως υποβολής προσφορών, στην οποία απήντησε, όσο και του κανονισμού 3418/93, ο οποίος δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 16ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 315, σ. 1). Επομένως, το πρώτο αυτό σκέλος δεν στηρίζεται σε στοιχεία που ανέκνυσαν κατά τη διαδικασία υπό την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας και πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο.
- 24 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτό καθόσον στηρίζεται σε πραγματικό στοιχείο που ασκεί επιρροή και ανέκνυσε κατά τη διάρκεια της δίκης, ήτοι, στο γεγονός ότι η επιτροπή επιλογής είχε εντοπίσει την ύπαρξη συστηματικού σφάλματος υπολογισμού στην προσφορά της προσφεύγουσας. Εντούτοις, δεδομένου ότι στο δεύτερο αυτό σκέλος η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει απλώς επιχειρήματα το οποίο ανέπτυξε στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο θα το εξετάσει κατά την αξιολόγηση του δεύτερου λόγου ακυρώσεως.

Επί της ουσίας

Ως προς τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 25 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται, κατ' αρχάς, ότι ο διαγωνιζόμενος που συμμετέσχε σε διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, διοργανωθείσα από κοινοτικό θεσμικό όργανο έχει δικαίωμα να ζητήσει από το όργανο αυτό, κατά τον χρόνο που πληροφορείται την απόρριψη της προσφοράς του, ατομική αιτιολογία που δικαιολογεί την απόρριψη αυτή. Θεωρεί ότι το δικαίωμα αυτό απορρέει άμεσα από το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ, οπότε το Πρωτοδικείο δεν πρέπει να εφαρμόσει το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/50/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1992, περί συντονισμού των διαδικασιών συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων [παροχής] υπηρεσιών (ΕΕ L 209, σ. 1, στο εξής: οδηγία 92/50), σε συνδυασμό με το άρθρο 126 του κανονισμού 3418/93, εφόσον οι διατάξεις αυτές έχουν ως συνέπεια να παρέχουν στα κοινοτικά όργανα τη δυνατότητα να αιτιολογούν εκ των υστέρων τις απορριπτικές αποφάσεις.
- 26 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι από τα προηγούμενα προκύπτει ότι, για να κρίνει αν η Επιτροπή τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει, το Πρωτοδικείο θα πρέπει να λάβει αποκλειστικά υπόψη την αιτιολογία που περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 5ης Δεκεμβρίου 1994 και όχι την αιτιολογία που περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 1994, η οποία είναι όψιμη. Εφόσον δεν αμφισβητείται ότι το έγγραφο της 5ης Δεκεμβρίου 1994 στερείται παντελώς αιτιολογίας, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο πρέπει να κρίνει ότι συντρέχει παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης.
- 27 Δεύτερον, και εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η αιτιολογία που περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 1994 πρέπει να θεωρηθεί ανεπαρκής, δεδομένου ότι δεν παρέχει τη δυνατότητα να εντοπισθούν οι ακριβείς λόγοι για τους οποίους απορρίφθηκε η προσφορά της. Ενώ η πρόσκληση υποβολής προσφορών και η συγγραφή υποχρεώσεων εξαγγέλλουν τρία ακριβή κριτήρια κατακυρώσεως, η προσφεύγουσα θεωρεί ότι το έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 1994 παραπέμπει γενικώς «στις πλέον συμφέρουσες οικονομικά» προσφορές των τριών εταιριών που έγιναν δεκτές.

- 28 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι από το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/50 προκύπτει ότι μπορεί κατά νόμον να απευθύνει αιτιολογημένη απόφαση μόνον στους διαγωνιζομένους που αποκλείσθηκαν και οι οποίοι υπέβαλαν σχετική ρητή αίτηση. Φρονεί ότι η διάταξη αυτή έχει εν προκειμένω εφαρμογή δυνάμει του άρθρου 126 του κανονισμού 3418/93, το οποίο προβλέπει ότι οι οδηγίες του Συμβουλίου όσον αφορά τις συμβάσεις δημόσιων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών εφαρμόζονται κατά την ανάθεση των συμβάσεων από τα όργανα, εφόσον το ποσόν των συμβάσεων αυτών υπερβαίνει τα καθοριζόμενα από τις εν λόγω οδηγίες όρια.
- 29 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι μόνον το έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 1994 έπρεπε να δικαιολογεί την απόφαση περί απορρίψεως της προσφοράς της προσφεύγουσας και ότι το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει, πράγματι, επαρκή αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως καθόσον περιγράφει τη διεξαχθείσα διαδικασία, υπενθυμίζει τα εφαρμοσθέντα κριτήρια και αναφέρει τα ονόματα των αναδόχων.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 30 Πρέπει να καθοριστεί κατ' αρχάς ποιες είναι οι υποχρεώσεις αιτιολογήσεως που υπέχουν τα όργανα έναντι των διαγωνιζομένων που αποκλείσθηκαν στο πλαίσιο των κοινοτικών διαδικασιών συνάψεως δημοσίων συμβάσεων.
- 31 Το Πρωτοδικείο τονίζει συναφώς ότι η οδηγία 92/50 έχει εφαρμογή στην υπό κρίση περίπτωση δυνάμει του άρθρου 126 του κανονισμού 3418/93, εφόσον το ποσό της υπό κρίση συμβάσεως υπερβαίνει το όριο που καθορίζει το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής. Όμως, από το άρθρο 12, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/50 προκύπτει ότι το οικείο όργανο εκπληρώνει την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει εφόσον περιορίζεται, κατ' αρχάς, να ενημερώσει αμέσως τους διαγωνιζομένους που αποκλείσθηκαν για την απόρριψη της προσφοράς τους με απλή, μη αιτιολογημένη κοινοποίηση και παρέχει στη συνέχεια στους διαγωνιζομένους που υπέβαλαν σχετική ρητή αίτηση ατομική αιτιολογημένη εξήγηση εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών.

- 32 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι αυτός ο τρόπος ενεργείας συνάδει προς τον σκοπό της υποχρέωσης αιτιολογήσεως που καθιερώνεται με το άρθρο 190 της Συνθήκης, κατά τον οποίο, από την αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και αναμφισβήτητο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εξέδωσε την πράξη, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που οδήγησαν στη λήψη του μέτρου, για να είναι σε θέση να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους, αφενός, και στο δικαστή να ασκεί τον έλεγχό του, αφετέρου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουνίου 1995, T-166/94, *Koyo Seiko κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 1995, σ. II-2129, σκέψη 103).
- 33 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι διαγωνισθέντες λαμβάνουν αιτιολογημένη απόφαση μόνον ως απάντηση ρητής αιτήσεώς τους ουδόλως περιορίζει τη δυνατότητά τους να επικαλεστούν τα δικαιώματά τους ενώπιον του Πρωτοδικείου. Πράγματι, η προθεσμία ασκήσεως της προσφυγής του άρθρου 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης άρχεται μόνον από τη στιγμή της κοινοποιήσεως της αιτιολογημένης αποφάσεως, υπό την προϋπόθεση ότι ο διαγωνιζόμενος υπέβαλε αίτηση με την οποία ζητεί την έκδοση αιτιολογημένης αποφάσεως εντός εύλογης προθεσμίας αφότου έλαβε γνώση της απορρίψεως της προσφοράς του (βλ. αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 19ης Μαΐου 1994, T-465/93, *Consorzio gruppo di azione locale «Murgia Messarica» κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1994, σ. II-361, σκέψη 29, και της 7ης Μαρτίου 1995, T-432/93, T-433/93 και T-434/93, *Socurte κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1995, σ. II-503, σκέψη 49).
- 34 Κατά συνέπεια, για να καθοριστεί αν η Επιτροπή εκπλήρωσε την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι πρέπει να εξεταστεί το έγγραφο της 21ης Δεκεμβρίου 1994 που εστάλη στην προσφεύγουσα σε απάντηση της ρητής αιτήσεώς της με την οποία ζητούσε ατομική εξήγηση.
- 35 Συναφώς, από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε αρκούτως λεπτομερώς την απόρριψη της επίδικης προσφοράς, εφόσον βεβαιώνει ότι η προσφορά αυτή πληρούσε όλες τις τυπικές προϋποθέσεις της διαδικασίας αλλά κρίθηκε λιγότερο συμφέρουσα οικονομικώς από τις προσφορές της Ecco, της Gregg και της Manpower στο στάδιο της εφαρμογής των τριών κριτηρίων κατακυρώσεως.

- 36 Η επάρκεια της αιτιολογίας αυτής επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, όπως βεβαίωσε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όταν πληροφορήθηκε την απόρριψη της προσφοράς της τον Δεκέμβριο του 1994, εντόπισε αμέσως τον ακριβή λόγο της απορρίψεως αυτής, ήτοι την ύπαρξη συστηματικού σφάλματος στον υπολογισμό της τιμής.
- 37 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς τον δεύτερο και τον τρίτο λόγο ακυρώσεως θεωρουμένων από κοινού, που στηρίζονται σε παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της χρηστής διοικήσεως, σε παράβαση του άρθρου 99, στοιχείο η', σημείο 2, του κανονισμού 3418/93 και σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 38 Προς στήριξη του λόγου αυτού η προσφεύγουσα προβάλλει δύο διαφορετικά επιχειρήματα. Κατ' αρχάς, ισχυρίζεται ότι, για να εξασφαλιστεί η τήρηση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της χρηστής διοικήσεως, η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη είτε να διορθώσει η ίδια το σφάλμα το οποίο διαπίστωσε είτε να έλθει σε επαφή με την προσφεύγουσα προκειμένου να της παράσχει τη δυνατότητα να το διορθώσει. Συναφώς, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι από τα έγγραφα που προσκόμισε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της δίκης, προκύπτει ότι, βάσει ορθής εφαρμογής του τύπου «τιμολόγιο ωραρίου εργασίας = ακαθάριστα ωρομίσθια x 2,16: 39,5», θα είχε λάβει τουλάχιστον επαρκή βαθμολογία για το κριτήριο τιμής ώστε να της παρασχεθεί η δυνατότητα να ισοβαθήσει και αυτή στην τρίτη θέση. Επιπλέον, εφιστά την προσοχή του Πρωτοδικείου στο άρθρο 99, στοιχείο η', του κανονισμού 3418/93, το οποίο, κατά την άποψή της, επιβεβαιώνει ότι το αναθέτον όργανο μπορεί να λάβει την πρωτοβουλία να έρθει σε επαφή με διαγωνιζόμενο για να διορθώσει προφανή σφάλματα εγγραφής. Τέλος, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η προσφεύγουσα άντλησε επιχειρήματα από το άρθρο 37 της οδηγίας 92/50, από το οποίο προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να απορρίψει προσφορά η οποία είναι ασυνήθιστα χαμηλή πριν ζητήσει, εγγράφως, εξηγήσεις ως προς τη σύνθεσή της. Εξάλλου, η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κατά τη χορήγηση των βαθμών σχετικά με τη διαθεσιμότητά της και την εξυπηρέτηση, σε σχέση με τους βαθμούς τους οποίους χορήγησε για τα ίδια αυτά κριτήρια στην εταιρία Ecco.

39 Η Επιτροπή απαντά, κατ' αρχάς, ότι η εκ μέρους της διόρθωση της προσφοράς της προσφεύγουσας θα συνιστούσε, αφ' εαυτής, παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Θεωρεί ότι οι διορθώσεις γραφικών λαθών είναι δυνατές μόνον στο μέτρο που δεν συνεπάγονται δυσμενείς διακρίσεις. Λαμβανομένης όμως υπόψη της βασικής σημασίας της τιμής της προσφοράς για την αξιολόγησή της, οποιαδήποτε διόρθωση της προσφοράς της προσφεύγουσας ή οποιαδήποτε πρόσκληση προς την προσφεύγουσα να υποβάλει νέα προσφορά θα συνιστούσε κατ' ανάγκη παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

40 Καθόσον η προσφεύγουσα αμφισβητεί την ορθότητα της εκτιμήσεως της επιτροπής επιλογής όσον αφορά τη διαθεσιμότητά της και την εξυπηρέτηση, η Επιτροπή αντιτείνει ότι δεν εναπόκειται στην προσφεύγουσα να υποκαταστήσει, στο πλαίσιο διαφοράς που αφορά τη νομιμότητα πράξεως, την κρίση της στην κρίση της αναθέτουσας αρχής.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

41 Δεν αμφισβητείται ότι η ύπαρξη «συστηματικού σφάλματος υπολογισμού των τιμολογίων ωραρίου εργασίας βάσει των ακαθαρσίτων ημερομισθίων» εντοπίστηκε από την Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση της επιτροπής επιλογής (βλ. ανωτέρω σκέψη 11).

42 Λαμβανομένου υπόψη του στοιχείου αυτού, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, παραλείποντας να έλθει σε επαφή μαζί της, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως υπό την έννοια ότι δεν εκτίμησε την πραγματική αξία όλων των προσφορών που της υποβλήθηκαν, αλλά δέχθηκε να συγκρίνει την αξία της προσφοράς της προσφεύγουσας που γνώριζε ότι ήταν εσφαλμένη με την προφανώς πραγματική αξία των λοιπών προσφορών. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή παραβίασε εντεύθεν την αρχή της χρηστής διοικήσεως και παρέβη το άρθρο 99, στοιχείο η', σημείο 2, του κανονισμού 3418/93.

43 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι από το άρθρο 99, στοιχείο η', σημείο 2, του κανονισμού 3418/93 προκύπτει ότι κάθε επαφή μεταξύ του οργάνου και του

διαγωνιζομένου μετά το άνοιγμα των προσφορών απαγορεύεται εκτός, κατ' εξαίρεση, «στην περίπτωση που μια προσφορά έχει ανάγκη επεξηγήσεως ή αν πρόκειται για διόρθωση εμφανών λαθών εγγραφής που περιέχονται στην προσφορά». Στις περιπτώσεις αυτές, το όργανο μπορεί να λάβει την πρωτοβουλία να έλθει σε επαφή με τον διαγωνιζόμενο.

- 44 Το Πρωτοδικείο κρίνει ότι από το ίδιο το γράμμα της διατάξεως αυτής προκύπτει ότι αυτή παρέχει στα όργανα την ευχέρεια να έρχονται σε επαφή με τους διαγωνιζομένους στις εξαιρετικές και περιορισμένες περιπτώσεις που ορίζει. Επομένως, η διάταξη αυτή δεν έχει την έννοια ότι επιβάλλει στα θεσμικά όργανα την υποχρέωση να έρχονται σε επαφή με τους διαγωνιζομένους.
- 45 Στη συνέχεια πρέπει να εξεταστεί αν στην υπό κρίση υπόθεση η ευχέρεια αυτή συνεπάγεται την εν λόγω υποχρέωση της Επιτροπής βάσει των υπέρτερων αρχών του δικαίου που επικαλείται η προσφεύγουσα (βλ. ανωτέρω σκέψη 42), λόγω του ότι το επίμαχο σφάλμα υπολογισμού ήταν ιδιαιτέρως εμφανές.
- 46 Συναφώς, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι αρκεί η διαπίστωση ότι το συστηματικό σφάλμα υπολογισμού δεν ήταν ιδιαιτέρως εμφανές. Πράγματι, καίτοι βεβαίως η επιτροπή επιλογής μπόρεσε να εντοπίσει το σφάλμα «στον υπολογισμό των τιμολογίων ωραρίου εργασίας βάσει των ακαθάριστων ωρομισθίων» (βλ. ανωτέρω σκέψη 11), δεν μπόρεσε ωστόσο να καθορίσει, μόνο βάσει της προσφοράς της προσφεύγουσας, αν επρόκειτο για σφάλμα υπολογισμού που διεπράχθη κατά την εφαρμογή του τύπου που υπέβαλε η προσφεύγουσα, όπως ισχυρίζεται ενώπιον του Πρωτοδικείου, για σφάλμα στον καθορισμό του συντελεστή μετατροπής των ακαθάριστων ωρομισθίων σε τιμολόγια, ο οποίος συντελεστής, κατά τη συγγραφή υποχρεώσεων, καλύπτει το σύνολο των επιβαρύνσεων του διαγωνιζομένου, το περιθώριο κέρδους του και τον συντελεστή μετατροπής των βελγικών φράγκων σε ECU (βλ. ανωτέρω σκέψη 4), ή ακόμη για απλή παραδρομή.
- 47 Επομένως, έστω και αν η Επιτροπή επιλογής εντόπισε την ύπαρξη συστηματικού σφάλματος υπολογισμού, δεν ήταν σε θέση να καθορίσει τη φύση ή την

ακριβή αιτία του. Υπό τις συνθήκες αυτές, κάθε επαφή της Επιτροπής με την προσφεύγουσα για να αναζητήσουν από κοινού τη φύση και την ακριβή αιτία του συστηματικού σφάλματος υπολογισμού θα εγκυμονούσε τον κίνδυνο προσαρμογής και των άλλων στοιχείων που ελήφθησαν υπόψη για τον καθορισμό της τιμής της προσφοράς της, ιδίως των στοιχείων που αφορούν τον υπολογισμό του συντελεστή που καλύπτει το περιθώριο κέρδους, οπότε, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως θα παραβιαζόταν σε βάρος των λοιπών διαγωνιζομένων, οι οποίοι, όπως η προσφεύγουσα, έχουν όλοι το ίδιο καθήκον επιμελείας κατά τη σύνταξη της προσφοράς τους.

48 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί επίσης ότι η προσφεύγουσα ούτε απέδειξε, ούτε καν ισχυρίστηκε ότι η Επιτροπή ήρθε σε επαφή, στο πλαίσιο της επίδικης διαδικασίας, με άλλους διαγωνιζομένους που βρίσκονταν σε παρεμφερή κατάσταση με τη δική της, για να διορθώσει τα ενδεχόμενα σφάλματα που περιλαμβάνονταν στις προσφορές τους ή για να παράσχει συμπληρωματικές πληροφορίες. Συναφώς, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι από τα παραρτήματα 7 (d) και 9 της εκθέσεως προς την ΣΕΑΣ προκύπτει ότι η επιτροπή επιλογής δέχθηκε ως κριτήριο αξιολογήσεως τη σαφήνεια και την ακρίβεια των προσφορών και ότι επέβαλε κυρώσεις σε ορισμένες προσφορές οι οποίες δεν ήταν ακριβείς ως προς την ποιότητα της υπηρεσίας που οι διαγωνιζόμενοι αναλάμβαναν την υποχρέωση να παράσχουν. Καίτοι όμως οι διαγωνιζόμενοι αυτοί βρίσκονταν σε κατάσταση παρεμφερή προς την κατάσταση της προσφεύγουσας, καθόσον θα μπορούσαν να αυξήσουν την αξία των προσφορών τους αν η Επιτροπή είχε λάβει την πρωτοβουλία να έρθει σε επαφή μαζί τους για να ζητήσει επεξηγήσεις, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η έκθεση προς την ΣΕΑΣ και τα συνημμένα έγγραφα δεν αναφέρουν καμία επαφή της Επιτροπής με τους διαγωνιζομένους, αλλά επιβεβαιώνουν ότι η Επιτροπή προέβη σε αυστηρή εφαρμογή των όρων της αγοράς.

49 Τέλος, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως των ικανοτήτων οργανώσεως της προσφεύγουσας. Πράγματι, πρέπει να υπομνηστεί ότι η Επιτροπή διαθέτει σημαντική εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να ληφθεί απόφαση συνάψεως συμβάσεως βάσει προσκλήσεως υποβολής προσφορών και ότι ο έλεγχος του Πρωτοδικείου πρέπει να περιορίζεται στον έλεγχο ελλείψεως σοβαρής και πρόδηλης πλάνης (απόφαση του Δικαστηρίου της 23ης Νοεμβρίου 1978, 56/77, Agence euroréenne d'intégrims κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 679, σκέψη 20). Εν προκειμένω όμως το Πρωτοδικείο τονίζει, όσον αφορά τον βαθμό που δόθηκε στην προσφεύγουσα για την εξυπηρέτηση, ότι δεν αμφισβητείται ότι η προσφορά της προσφεύγουσας, εν αντιθέσει προς

την προσφορά της εταιρίας Ecco, δεν ανέφερε τίποτε όσον αφορά την ποιότητα της εξυπηρετήσεως την οποία αναλάμβανε τη δέσμευση να παράσχει, όποτε η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως χορηγώντας στην εταιρία Ecco τρεις βαθμούς περισσότερο από την προσφεύγουσα για την εξυπηρέτηση και ότι, όσον αφορά τον βαθμό που δόθηκε στην προσφεύγουσα για τη διαθεσιμότητά της, εν αντιθέσει προς την προσφορά της εταιρίας Ecco, η προσφορά της προσφεύγουσας δεν περιελάμβανε την υποχρέωση να διαθέτει επί μονίμου βάσεως «σύνδεσμο» στα γραφεία της Επιτροπής, όποτε η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως χορηγώντας στην εταιρία Ecco δύο βαθμούς περισσότερο απ' ό,τι στην προσφεύγουσα για τη διαθεσιμότητά της.

50 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 37, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 92/50, επιβάλλοντας στην αναθέτουσα αρχή την υποχρέωση να εξακριβώσει ότι οι όροι της προσφοράς δεν απορρέουν από την οικονομία της μεθόδου παροχής των υπηρεσιών ή τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις, ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες υπό τις οποίες ο διαγωνιζόμενος θα παράσχει την υπηρεσία ή από την πρωτοτυπία του σχεδίου που προτείνει, αφορά προσφορά η οποία φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή ενώ, στην υπό κρίση περίπτωση, πρόκειται για προσφορά η οποία φαίνεται ασυνήθιστα υψηλή.

51 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν παραβίασε τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της χρηστής διοικήσεως ούτε παρέβη το άρθρο 99, στοιχείο η', σημείο 2, του κανονισμού 3418/93, ούτε υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και ότι, επομένως, ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν.

52 Επομένως, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με το αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**

- 2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.**

Lenaerts

Lindh

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Μαΐου 1996.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

K. Lenaerts